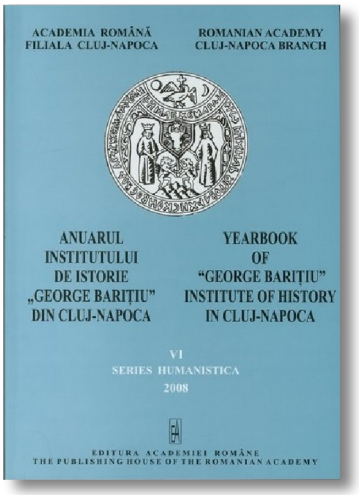

ISSN 1584-4404

Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca
Series *Humanistica*

humanistica.ro

Review of: Traian Vedinaș, Antropologie și asincronism

Florența Lozinsky

How to cite this article:
Lozinsky, Florența (2008) *Review of: Traian Vedinaș, Antropologie și asincronism*, Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca, Series Humanistica, Vol. 6, pp. 459–460. DOI: 10.5281/zenodo.22965812

© 2008: The Publishing House of the Romanian Academy.
Humanistica Yearbook is published online since 2003.
Submit your article to Humanistica Yearbook: secretariat.dcsu@acad-cj.ro

această temă, cel al profesorului Gh. Vlăduţescu, din 2003. Oricum, cercetările întreprinse de Alexandru Boboc sunt independente, iar ideea cultivată de el este aceea că „unitatea între filosofie şi *filosofii* se asociază, prin forţa lucrurilor, cu istoria gândirii în esenţialitatea ei, exprimată în problematizare şi conceptualizare" (p. 9).

Studiile reunite în acest volum refac într-un fel istoria filosofiei româneşti, de la începuturile sale, trecând prin gândirea românească în epoca luminilor şi filosofia germană clasică, aflată la modă în vremea lui Titu Maiorescu şi momentul Mihai Eminescu, asumat deopotrivă de istoria filosofiei şi istoria literaturii române. Şcoala românească de metafizică şi filosofia modernă a valorilor, ca de altfel şi filosofia contemporană a culturii sunt momente asupra cărora Alexandru Boboc se opreşte şi oferă analize critice pertinente.

Şcoala filosofică de la Cluj, respectiv Lucian Blaga şi D. D. Roşca, ocupă un spaţiu important în volum, operele celor doi filosofi fiind supuse unei analize comparative cu şcolile filosofice din Europa acelei perioade: Spengler, Cassirer, Nietzsche, dar şi Hegel. Bun cunoscător al limbii germane, Alexandru Boboc face analiză de text şi reuşeşte să surprindă asemănările de idei şi influenţele la care au fost supuşi intelectualii români ai vremii.

În ceea ce îl priveşte pe Lucian Blaga, profesorul Boboc este de părere că „Blaga reia [...] problematica pusă de Goethe, Nietzsche, Spengler, ridicând la un nou nivel (metodologic) modul de a gândi intuitiv-organic" (p. 166). Urmându-şi argumentarea, Alexandru Boboc consideră că „o dezbatere la nivelul filosofiei culturii a propus ideea de *stil cultural* ca paradigmă a unei concepţii moderne asupra fenomenului *cultură*. Aparent *clasică*, tema nu şi-a pierdut actualitatea" (p. 169–170).

Analizând cazul lui D. D. Roşca, autorul face referire la *Existenţa tragică*, care „constituie o susţinută pledoarie pentru valorile umanului şi ale culturii" (p. 207), şi la faptul că „activitatea de traducător din opera lui Hegel face parte din creaţia teoretică a lui D. D. Roşca, din efortul îndelungat de a integra moştenirea clasică a filosofiei nu doar într-o concepţie modernă pur şi simplu, ci în gândirea românească" (p. 209). De altfel, „experienţa unui Hegel în româneşte" reprezintă un moment asupra căruia Alexandru Boboc insistă, arătând astfel că „D. D. Roşca a reuşit, sub multiple aspecte, să înţeleagă şi să exprime prin traducere bogăţia conceptuală multicoloră a marii creaţii teoretice a lui Hegel, dominând printr-o interpretare adecvată limbajul ..." (p. 227).

Ion Petrovici şi spiritul filosofic, P. Andrei şi filosofia modernă a valorilor, Mircea Florian şi Joh. Rehmke, Nicolae Bagdasar, Athanase Joja, Dumitru Stăniloae sau Aram Frenkian sunt subiectele celorlalte studii reunite în volumul de faţă.

Multe dintre materialele cuprinse în *Filosofie românească. Studii istorico-filosofice în perspectivă comparată* au fost prezentate de autor de-a lungul anilor la diferite sesiuni de comunicări ştiinţifice sau simpozioane, Alexandru Boboc fiind printre cei mai buni specialişti în domeniu din ţară, cu un trecut publicistic deosebit. Lucrarea analizată aici este utilă tuturor celor interesaţi de filosofia românească, de filosofie în general; ea conţine interpretări bazate pe o bună cunoaştere a contextului istoric şi oferă un punct de plecare pentru cei care vin înspre filosofie din alte domenii.

Volumul profesorului Alexandru Boboc, *Filosofie românească. Studii istorico-filosofice în perspectivă comparată*, reprezintă aşadar o interesantă perspectivă asupra gândirii filosofice autohtone, una care reuşeşte să arate că, deşi filosofia românească a aspirat mereu la universalitate, ea a găsit întotdeauna elemente specifice proprii care i-au definit identitatea.

Mihaela Gligor

Traian Vedinaş, *Antropologie şi asincronism*, Cluj-Napoca, Edit. Grinta, 2007, p. 166.

Lucrarea profesorului Traian Vedinaş reprezintă o sinteză a ideilor antropologice ale autorului oferite de-a lungul carierei sale didactice, începând cu anul 1994, în cadrul cursurilor de antropologie culturală, antropologie socială şi antropologie socio-culturală, studenţilor de la secţiile de sociologie, filosofie şi asistenţă socială ale Universităţii „Babeş-Bolyai".

Traian Vedinaş nu şi-a propus să realizeze o lucrare didactică despre antropologie, ci una care să ofere publicului avizat/neavizat posibilitatea de a trece prin propriul filon cultural, prin „gândire şi regândire", informaţiile de natură antropologică dăruite cu generozitate de către autor. În paginile cărţii, acesta pledează „pentru diversitate şi diferenţă, pentru diferenţă în diversitate" (p. 5), în vederea „descoperirii de sine" prin intermediul unui concept cheie, cel de *Weltanschauung* – care structurează întreg discursul – cu ajutorul căruia este supusă atenţiei cititorului propria concepţie despre antropologie şi comunităţile umane.

Autorul doreşte să puncteze legitimitatea antropologiei româneşti în contextul actual al ştiinţelor sociale. Acesta urmăreşte, prin intermediul dimensiunii reflexive a gândirii umane, să lămurească interogaţiile şi sensurile legate de natura umană cu care se confruntă antropologia.

Un loc important în lucrare îl ocupă clarificarea dilemelor cu privire la gradul de întrepătrundere între *Weltanschauung*-ul comunităţii cercetate şi cel al cercetătorului: „Altfel spus, putem discerne în scrierile antropologilor o lume cercetată şi analizată ştiinţific sau ne aflăm în ipostaza de a accepta anumite paradigme, ce-i reprezintă mai mult pe antropologi decât pe actorii sociali ai comunităţilor cercetate şi analizate" (p. 12).

Punctele sale de vedere despre antropologie sunt argumentate prin analize fine asupra unor lucrări ale antropologilor americani şi francezi. Autorul remarcă faptul că L. Morgan, „antropologul care a constituit prima delimitare a domeniului antropologiei", prin paradigma evoluţionistă ce vizează „vârstele umanităţii", îşi exprimă doar punctul propriu de vedere şi nu pe cel al comunităţii investigate. Este adusă în discuţie şi „inactualitatea animismului" lui E. Taylor, ce a reprezentat „doar un moment al antropologiei «de bibliotecă»" (p. 16). Autorul susţine că Fr. Boas dă o şansă „ştiinţificităţii antropologiei ca «studiu al omului»", întrucât acesta reuşeşte să identifice „un tip ideal local, ce nu-l reprezintă nici pe el, nici comunitatea, ci adevărul ştiinţific al studiului omului, menirea esenţială a antropologiei" (p. 18). De asemenea, Traian Vedinaş remarcă un discurs generalizant al lui R. Benedict în lucrarea *Configuraţia culturilor*, discurs în care propoziţiile paradigmatice sunt purtătoare ale unor corelaţii profunde între antropologie şi filosofia culturii. Referinţele autorului la B. Malinowski aduc în atenţia noastră „constituirea antropologiei ca disciplină ştiinţifică". A. Radcliffe-Brown îşi concentrează discursul „în jurul lui «homo ludens»", iar structuralistul C. Lévi-Strauss se află în căutarea „celuilalt", a unor realităţi locale cărora le opune propria viziune, descoperind în lumea cercetată „numai structuri şi asemănări, abandonând diferenţele" (p. 33). C. Geertz îşi propune să renunţe la Weltanschauung-ul propriu în favoarea „neutralismului axiologic absolut", prin intermediul căruia doreşte să elibereze „antropologia de capcanele paradigmelor holiste" (p. 35).

Traian Vedinaş abordează în lucrarea sa şi problematica tipologiilor societale, precum şi „tipologia de tip dual, specifică reflexiei antropologice". Conform tipologiei duale, există societăţi tradiţionale şi societăţi moderne, iar între tradiţie şi modernitate autorul e de părere că există un raport asincronic, „în sensul că nu există tradiţie pură şi nici modernitate pură, ci numai simultaneităţi, o convergenţă a divergenţelor dintre tradiţie şi modernitate pe care o numim asincronism" (p. 56).

În acestă sinteză, autorul îşi propune să interpreteze patrimonii culturale folosind hermeneutica distributivă, iar pentru înţelegerea societăţii şi a dimensiunilor ei se foloseşte de un asincronism „existenţial şi societal" (p. 153). Prin urmare, folosirea de către autor a hermeneuticii distributive în înţelegerea diferitelor limbaje nu se subordonează unui singur sens, semnificaţia acestora fiind constant plurisemantică.

În lucrarea *Antropologie şi ansincronism*, autorul dezvăluie prezenţa mai multor sensuri într-un limbaj sau simbol, un exemplu constituindu-l constructul filosofic blagian: „Marele Anonim", purtător a patru sensuri: metaforic, metafizic, matematic şi mistic, pe care Traian Vedinaş le propune ca patru tipuri ale cunoaşterii, spre care se orientează hermeneutica distributivă. Din perspectiva hermeneuticii distributive, în cartea sunt interpretate scrieri culte, literare, filosofice, precum şi creaţii folclorice.

În câteva capitole cheie ale lucrării: *Metafizica simbolurilor*, *Metafora dolorosa*, *Mistica grâului*, *Matematică magică şi calcul fără numere*, Traian Vedinaş abordează cele patru tipuri de cunoaştere în universul gândirii şi creaţiei folclorice. Miza în aceste capitole nu este aceea de a fi